

Ungas delaktighet – perspektiv och arenor

Sofia Enell, lektor i socialt arbete

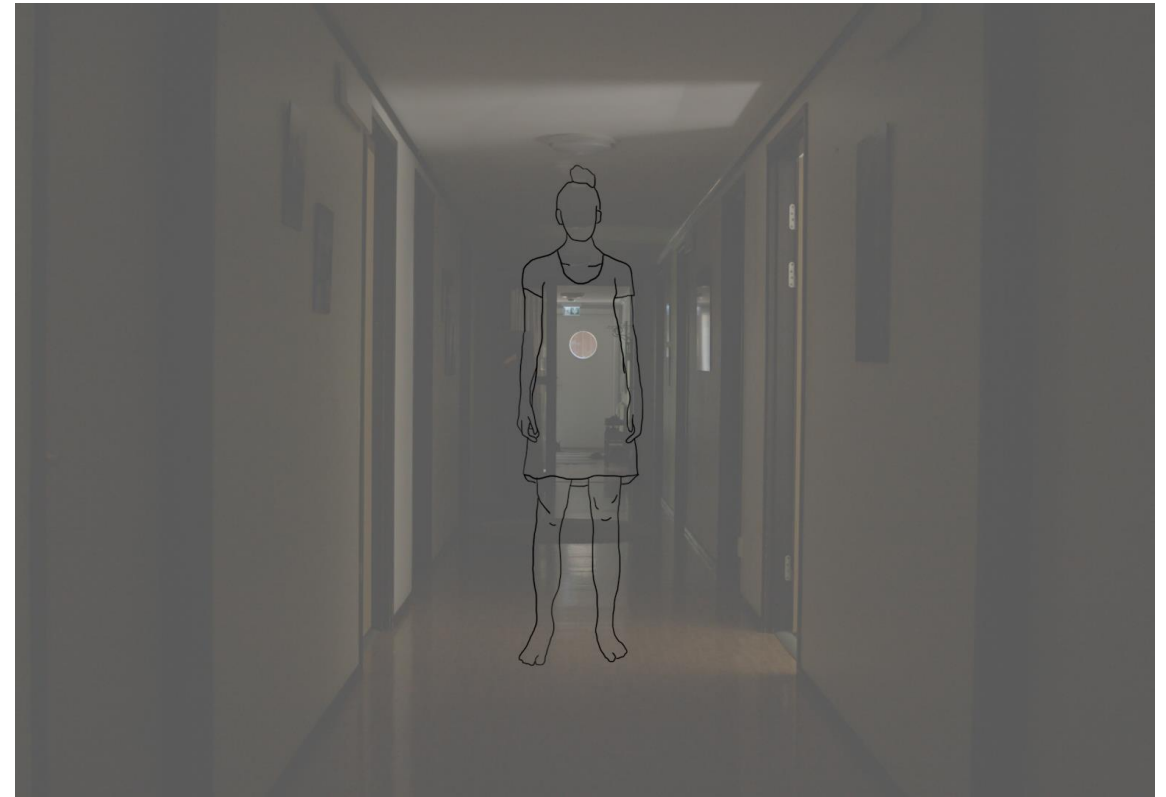
Institutionen för socialt arbete, Linnéuniversitetet

sofia.enell@lnu.se

Alltså jag hade ju visat för soc redan från början att jag mådde jättedåligt, att det funkar inte och, jag hade ju stuckit hemifrån också men det var ingen som tog tag i det alls. Så det var lite. Man hade alltså alla möjligheter att stoppa det, långt innan. Men man gjorde inte det. [...] hade de bara lyssnat och pratat med oss, alltså både med mig och min familj så hade de nog förstått att det var så illa som det var.

Alice 16 år, två år efter särskilt ungdomshem

*Photo: André Larsson, Linnéuniversitetet
Illustration: Agnes Brede*

Vad är delaktighet?

Tokenims

Ta del av en aktivitet

Konsultation

Medbestämmande

Kontroll

Framstå som delaktighet

Skola, politiskt parti, förening osv

Ungdomsråd, elevråd, barnfullmäktige, referensgrupp

Användar/servicedriven design, lärandenätverk

Egeninitierat, t ex Fridays for future

Demokrati och medborgarskap

- Delaktighet – självbestämmande och sambestämmande.
- Föreställningar om makt och intressekonflikter som möjliga att utplåna och lösa.

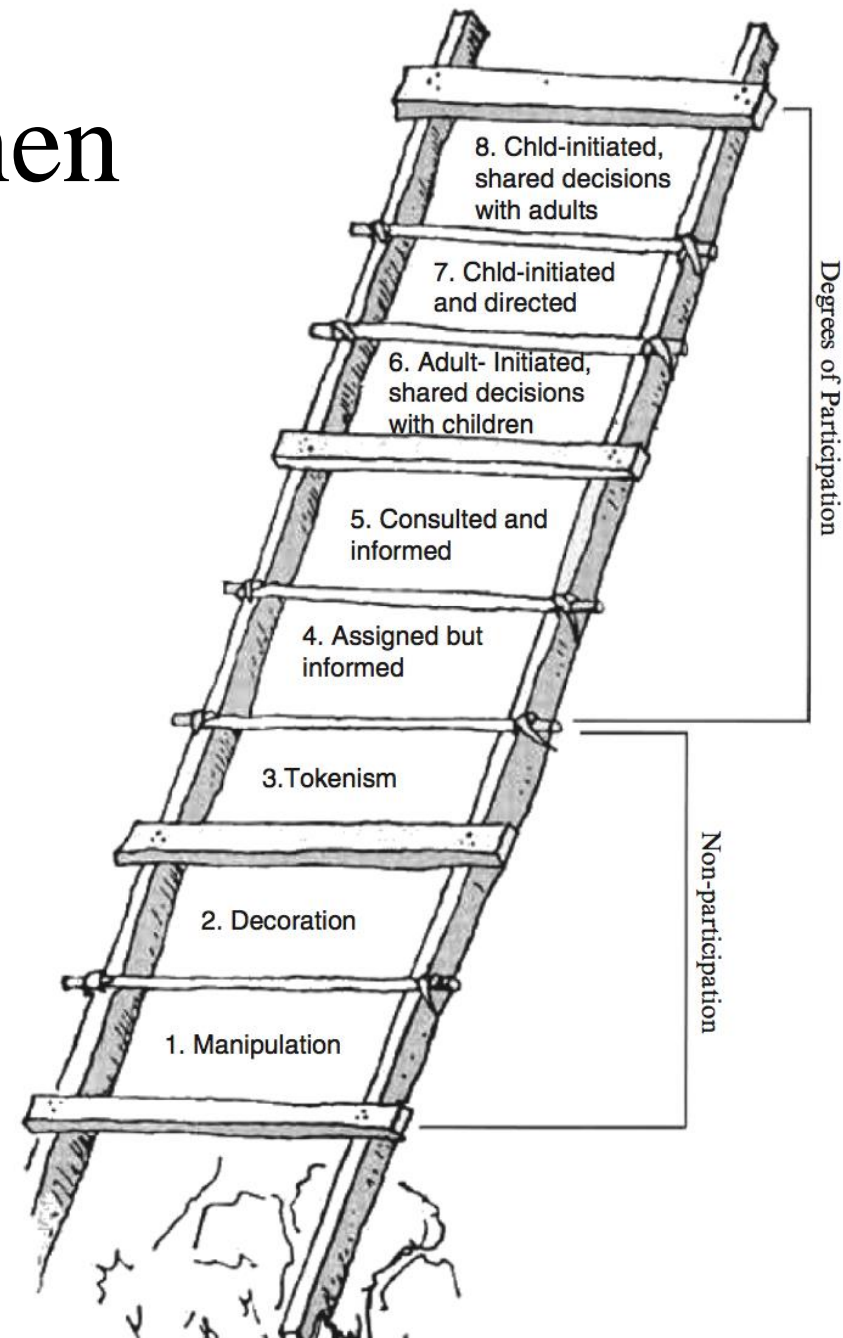
Photo: Privat

Delaktighet och barnkonventionen

- Barns rätt att uttrycka sin mening i frågor om deras liv – få den beaktad
- Kollektivt och individuellt deltagande
- Harts “ladder of participation” (1992)
- Röst och vuxenformaliserad delaktighet
  - Tokenism, paternalism, grupper exkluderas
  - Verktyg för foglighet...

The Ladder of Participation

Ungas delaktighet

- Både barn och unga vuxna
- Avstandardiserat, utdraget och sårbart vuxenblivande
- “Medborgare i blivande”

- Ungas intressen uppfattas inte beaktas av vuxensamhället
- Ett på/av deltagande
- Är engagerade och intresserade
  - Grupper saknas
  - Misstro till att påverka

(Walther m fl. 2019 MUCF, 2021)

Delaktighet – mer än röst

- Ungas formella deltagande
  - Legitimerande funktion?
- Från formellt till informellt deltagande
- Från *vad* unga säger mot *vad de gör*

(Walther m fl. 2019; Percy-Smith 2010)

- Shier (2001) – barns delaktighet kräver att vuxna avsäger sig (viss) makt
- Delaktighet som transformativt mer än instrumentellt

(Tisdall 2010; Sotkasiira m fl. 2010)

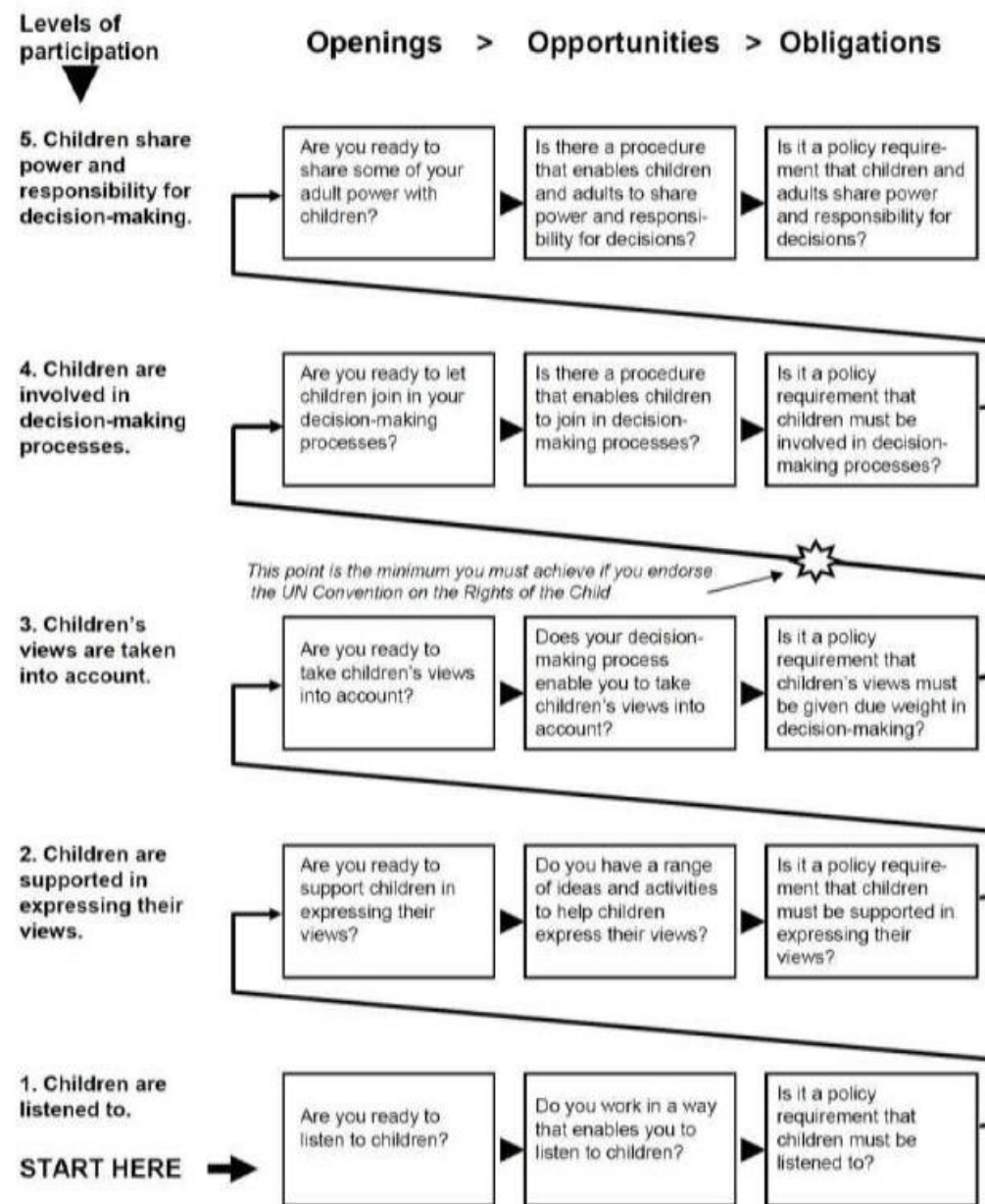

Photo: Privat

Att vara ung kommunutvecklare - kolliderande logiker

De sa någonting om Barnkonventionen, eller det är typ att ”ja, nu är det lagstadgat att varje kommun måste låta ungdomar få yttra sig”, eller någonting. ”Få vara med och påverka”. Och då satt vi där sex timmar per dag, där majoriteten av tiden gick åt att göra precis ingenting. Men det ser bra ut på papper, om en kommun bara ”vi har unga kommunutvecklare”. Så där kommer vi in då.

(Amina, 18 år)

Jag tycker det var väldigt lärorikt, jag har lärt mig väldigt ... Det är kanske mest man känner, ja, jag visste det men jag har aldrig tänkt på det. Men nu har jag chansen att tänka på det, så ... och tänka på ... Jag tror att jag har lärt mig att man ... att vi så här kollar väldigt mycket på brister i saker, nu också när vi snackar om vad som var bra och vi kommer bara på vad som var dåligt.

(Mia, 18 år)

Delaktighet under omprövning

Jämlika möjligheter till att bidra i sina vardagsarenor

Uppfylla sina rättigheter som aktiva medborgare

Kunna delta på olika sätt utifrån intresse och förmåga

Plats för (generationsöverskridande) lärande och reflection

(Walther m fl. 2019; Percy-Smith 2011; Percy-Smith & Thomas 2010)

Photo: Privat

Policy, ledning och praktik

- Vikten av att policy och ledning visar vägen
(Englundh 2012)
- Ledningens stöd
- Delad förståelse
- 'Motorer'
- Strategi- och handlingsplaner
- Strukturer för barns involvering
- Utbildning och kompetensstärkande aktiviteter
(Thierney m fl, 2021)

Photo: Pixabay

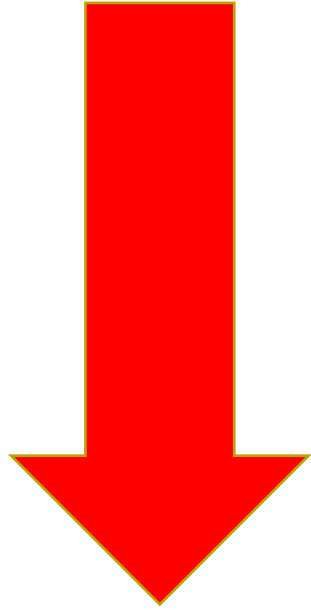
Tankar att ta med...

- Synen på unga
- Skapa kultur av delaktighet, inklusion och aktivt medborgarskap
  - Meningsfullt
- Delaktighet på flera nivåer och arenor – grundat på ungas olika livsvillkor
- Identifiera och hantera vad som hindrar eller möjliggör

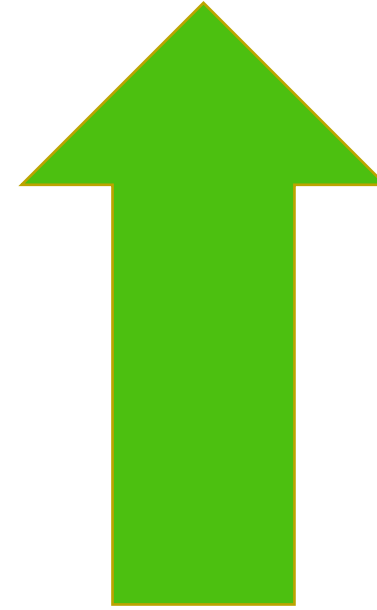

Photo: Pixabay

Kraftfältanalys – vad hindrar och vad driver på ungas delaktighet i er verksamhet?

Hur hantera det
som hindrar?

Hur stärka det
som driver på?

[Lnu.se](https://lnu.se)